

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

**Vesna Trbojević, dipl.ing.građ.
Načelnica sektora javne vodoopskrbe i odvodnje**

**Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora
4. Ciklus edukacija namijenjenih udrugama za zaštitu potrošača**

Zagreb, 19. listopada 2018.

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Inicijativa "Right2Water"

- ❖ radi se o prvoj europskoj građanskoj inicijativi iz 2013.g. (službeno podnesena Europskoj komisiji od strane organizatora (20. prosinca 2013.), iznesena u EU parlamentu 2014. godine (17. veljače 2014.g.)
- ❖ Potpisana od strane 1,8 milijuna građana EU - što je uvjet za predlaganje propisa o pitanjima iz nadležnosti EU-a
- ❖ Inicijativom se Komisija poziva da podnese zakonodavni prijedlog koji će ostvariti ljudsko pravo na vodu i odvodnju na način kako ga prepoznaje UN, te koji će promovirati vodoopskrbu i odvodnju kao javne usluge neophodne za sve građane

Konkretni zahtjevi Inicijative:

- ✓ da institucije EU-a i DČ budu obvezne osigurati da svi stanovnici uživaju pravo na vodu i odvodnju
- ✓ da vodoopskrba i upravljanje vodnim resursima ne budu podvrgnuti tržišnim pravilima te da se onemogući liberalizacija vodnih usluga
- ✓ da se ostvari univerzalan pristup vodi i odvodnji

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Odgovor Europske komisije na Inicijativu

- ❖ poduprijeti provedbu propisa EU-a o kvaliteti vode
- ❖ pokrenuti javno savjetovanje na razini EU-a o preinaci Direktive o vodi za piće, osobito o lakšem pristupu kvalitetnoj vodi na području EU
- ❖ zagovarati univerzalan pristup sigurnoj vodi za piće i odvodnji kao jedno od prioritetnih područja u okviru ciljeva održivog razvoja
- ❖ *...slijedi Komunikacija Europske komisije...*

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Komunikacija komisije o Europskoj građanskoj Inicijativi "Voda i odvodnja za ljudsko pravo! - Voda je javno dobro, a ne roba"

1. Prethodni dokumenti:

- ❖ rezolucijom Opće skupštine UN-a 64/292 iz 2010.g. potvrđeno je ***"pravo na sigurnu i čistu vodu za piće i odvodnju kao ljudsko pravo od ključne važnosti za potpuno uživanje života i svih ljudskih prava"***
- ❖ rezolucijom broj 1693/2009 Parlamentarne skupštine Vijeća Europe je izjavila da ***"pristup vodi mora biti prepoznat kao temeljno ljudsko pravo budući da je voda nužna za život na zemlji te je resurs koji čovječanstvo mora dijeliti"***
- ❖ u završnom dokumentu UN-a o održivom razvoju iz 2012.g. (Rio+20) predstavnici država potvrđena je ***"predanost ljudskom pravu na sigurnu vodu za piće i odvodnju, koje će se postupno ostvarivati za stanovništvo uz potpuno poštovanje nacionalne suverenosti"***

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Komunikacija Komisije o Europskoj građanskoj Inicijativi "Voda i odvodnja je ljudsko pravo! - Voda je javno dobro, a ne roba"

2. EU Direktiva:

- ❖ Okvirnom direktivom o vodama EU-a 2000/60/EZ - (prva uvodna izjava) ***"voda nije kao drugi komercijalni proizvod već je nasljeđe koje treba čuvati, zaštititi i postupati s njome kao takvom"***

Članak 5. stavak 1. Zakona o vodama glasi:

"Voda nije komercijalni proizvod kao neki drugi proizvodi nego je nasljeđe koje treba čuvati, štititi i mudro i racionalno koristiti".

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Zaključci Komunikacije Europske komisije

- ✓ Pokrenuti savjetovanje na razini EU o Direktivi o kakvoći vodi za ljudsku potrošnju, osobito u pogledu poboljšanja pristupa vodi i standarda kakvoće voda u EU
- ✓ Komisija će svojom razvojnom politikom aktivno promicati pristup sigurnoj vodi za piće financiranjem razvojne infrastrukture uključujući i vodnokomunalnu (2014.-2020. preko 3 milijarde Eura za financiranje razvojne infrastrukture)
- ✓ Komisija će poticati inovativne pristupe za razvojnu pomoć (potpora za javno-javna partnerstva), razmjenu najbolje prakse među državama članicama i dr.

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj

- ❖ **Strategija upravljanja vodama** (Narodne novine, broj 91/08)
- ❖ **Zakon o vodama** (Narodne novine, broj 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14. i 46/18)
- ❖ **Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva** (Narodne novine, broj 153/09., 90/11., 56/13., 154/14., 119/15., 120/16. i 127/17.)
- ❖ **Zakon o potvrđivanju protokola o vodi i zdravlju** uz konvenciju o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine (Narodne novine, Međunarodni ugovori br. 4, od 19. 5. 2006)
- ❖ **Plan upravljanja vodnim područjima** (Odluka o donošenju Plana upravljanja vodnim područjima (Narodne novine, broj 153/09.))
- ❖ **Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina** (Odluka o donošenju Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina (Narodne novine, broj 153/09.))

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

❖ Strategija upravljanja vodama

-
- ❖ Vodni resurs, ulaganja u razvoj vodoopskrbnih sustava, kao i upravljanje vodoopskrbnim sustavima tretirati kao prvorazredno pitanje nacionalnog suvereniteta i interesa, a vodu kao ljudsko pravo, opće dobro i nacionalno bogatstvo
  - ❖ Zakonom o vodama definirati javnu vodnokomunalnu infrastrukturu za vodoopskrbu i odvodnju kao javno dobro i **res extra commercio** (stvar izvan pravnog prometa) ili stvar u ograničenom prometu (**res in commercio limitato**)
  - ❖ U slučaju stečaja, likvidacije, ovrhe vodnokomunalna infrastruktura, kao javno dobro, ostaje nedirnuta **u javnom sektoru**

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

❖ Zakon o vodama

Ciljevi upravljanja vodama

- osiguranje **dovoljnih količina pitke vode odgovarajuće kakvoće** za vodoopskrbu stanovništva i gospodarstva za različite gospodarske potrebe
- postizanje i očuvanje dobrog stanja voda radi **zaštite života i zdravlja ljudi**, zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

❖ Ciljevi zaštite voda

- **spriječiti onečišćenje voda** kako se osigurale dovoljne količine voda odgovarajuće kakvoće provedbom programa i mjera zaštite voda od onečišćenja (npr. Odlukom o odvodnji otpadnih voda propisuju se uvjeti i način odvodnje i ispuštanja otpadnih voda u prirodne prijemnike
- **smanjiti pogoršanje, zaštititi i poboljšati stanje voda** i o vodi ovisnih ekosustava

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Zakon o vodama

- ❖ Jedinice lokalne samouprave (JLS) su dužne osigurati obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje području na svom kao javnu službu
- ❖ Komunalne vodne građevine su javna dobra u javnoj uporabi - u vlasništvu javnog isporučitelja vodnih usluga, ne mogu se opteretiti založnim pravom niti mogu biti predmetom ovrhe
- ❖ Cijenu vodne u sluge određuje javni isporučitelj vodnih usluga (JIVU) uz suglasnost JLS
- ❖ socijalno ugroženi građani - cijena ne može iznositi više od 60% osnovne cijene vodne usluge
- ❖ Vijeće za vodne usluge – nezavisni regulator – nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Zakon o financiranju vodnih usluga

- ❖ Voda ima svoju ekonomsku vrijednost – troškovi radi osiguranja njezine dostupnosti, troškove resursa i troškove gradnje, pogona i održavanja vodnih građevina te okolišne troškove.
Ovim se Zakonom osigurava povrat troškova iz stavka 1. ovoga članka kroz politiku cijena vode i sukladno ovome stavku i stavcima 3. do 6. ovoga članka (načelo povrata troškova od vodnih aktivnosti). Načelo povrata troškova od vodnih aktivnosti uključuje, ali nije ograničeno na načelo povrata troškova od vodnih usluga iz stavka 6. ovoga članka.
Načelo povrata troškova od vodnih aktivnosti provodi se sukladno ekonomskoj analizi i načelu »onečišćivač plaća« iz zakona kojim se uređuju vode.
Načelo povrata troškova od vodnih aktivnosti provodi se tako da osigura odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodne resurse učinkovito i da time pridonese ostvarenju ciljeva upravljanja vodama i zaštite voda iz članaka 4. i 40. Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. i 14/14.).
Ovim Zakonom osigurava se odgovarajući doprinos raznih korisnika, podijeljenih najmanje na industriju, kućanstva i poljoprivredu, povratu troškova od vodnih aktivnosti, sukladno stavku 2. ovoga članka.
Pri provedbi načela povrata troškova od vodnih aktivnosti vodit će se računa o socijalnim, okolišnim i gospodarskim učincima povrata, kao i zemljopisnim i klimatskim uvjetima u zemlji.
Povrat troškova od vodnih usluga osigurava se jednim dijelom plaćanjem cijena vodnih usluga i naknade za razvoj na području pružanja vodnih usluga, a drugim dijelom plaćanjem naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda na području Republike Hrvatske (načelo povrata troškova od vodnih usluga).
Odredbe stavaka 1. do 6. ovoga članka ne sprječavaju financiranje određenih preventivnih ili popravkih mjera radi postizanja ciljeva upravljanja vodama i zaštite voda iz članaka 4. i 40. Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. i 14/14.).
Odredbe stavaka 3. i 4. ovoga članka neće se primijeniti na određenu vodnu aktivnost ako je to u skladu s ustaljenom praksom i u mjeri u kojoj se time ne dovode u pitanje svrha i postizanje ciljeva upravljanja vodama i zaštite voda iz članaka 4. i 40. Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. i 14/14.).
Izvještaj o provedbi Plana upravljanja vodnim područjem iz zakona kojim se uređuju vode sadržava i izvještaj o planiranim koracima za provedbu stavaka 1. do 5. ovoga članka, izvještaj o neprimjeni odredbi navedenih u stavku 8. ovoga članka i razloge te neprimjene.

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

❖ Opći i tehnički uvjeti isporuke vodnih usluga

Javni isporučitelj vodnih usluga (JIVU) donosi **Opće i tehničke uvjete isporuke vodnih usluga (OITU)** koji sadrže:

- tehničko-tehnološke uvjete priključenja
- prava i obveze JIVU i korisnika vodnih usluga
- uvjete mjerenja, obračuna i naplate vodnih usluga

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

- ❖ **Aktualna problematika u vodoopskrbi i odvodnji**
  - **Nemogućnost priključenja stanovništva i gospodarstva na komunalne vodne građevine u ruralnim sredinama (neizgrađenost sustava)**
  - **JIVU nemaju obvezu dovoza vode putem autocisterni**
  - **Cijena dovoza vode putem autocisterni i vodonoscima (na otocima) je viša u odnosu na cijenu vode iz sustava javne vodoopskrbe na kopnu**
  - **Obustava isporuke vode korisnicima zbog neplaćanja računa za isporučene vodne usluge**

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Pravo i poboljšanje pristupa vodi za ljudsku potrošnju

- ❖ Europska komisija je u veljači 2018.g. predstavila preinaku Direktive – osiguranje i poboljšanje pristupa vodi posebno ranjivih i marginaliziranih skupina – u tijeku je rasprava na radnim tijelima EU
- ❖ Na sastanku ministara Vijeća Europske unije u lipnju 2018.g. Republika Hrvatska je iznijela stajalište koje podupire većina zemalja članica EU:

“Provedba boljeg pristupa vodi je dio vodnih politika svake pojedine države članice koja isto rješava u sklopu nacionalnih zakonodavstava, a ciljeve osiguravanja boljeg pristupa vodi Republika Hrvatska provodi kroz Protokol o vodi i zdravlju.”

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Učinci konstitucionalizacije/nekonstitucionalizacije

(primjer)

javna vodoopskrba - pristup vodnoj usluzi

- ❖ mogućnost priključenja **cca 94%** (cca 4 milijuna stanovnika)
- ❖ stvarna priključenost iznosi **cca 86%** (cca 3.6 milijuna stanovnika) (razlozi troškovi priključenja, cijena vodne usluge, neizgrađenost sustava u ruralnim područjima)

javna odvodnja - pristup vodnoj usluzi

- ❖ mogućnost priključenja **cca 56%**
- ❖ stvarna priključenost **cca 53%**

Nezaposleni u RH u odnosu na radno aktivno stanovništvo

- ❖ **26,36%**

Pravo na rad je konstitucionalizirano u Ustavu RH od 1991.

Pravo na pristup vodi ili pravo na vodu nije konstitucionalizirano kao zasebno pravo.

Zaštita potrošača korisnika vodne usluge opskrbe vodom

Ulaganja u vodnocomunalni sektor putem OPKK

- ❖ u programskom razdoblju 2007.-2013. - iskorišteno **199,1 milijuna eura sredstava EU fondova.**
- ❖ u programskom razdoblju 2014.- 2020. dostupna su nam višestruko veća sredstva u iznosu od **1,05 milijardi eura.**
- ❖ Na godišnjoj razini putem Plana upravljanja vodama Hrvatskih voda u razvoj sustava javne vodoopskrbe i odvodnje uloži se oko 1,5 milijardi kuna od toga su EU projekti gotovo 1,2 milijarde kuna

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

HVALA NA POZORNOSTI!

Vesna Trbojević, načelnica sektora javne vodoopskrbe i odvodnje

**Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora**

vesna.trbojevic@mzoe.hr